

РОЗВИТОК ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАСВОЄННЯ МОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Власенко Л.В., Мірочник В.В.

Україна, Київ, Національний університет харчових технологій

В статті розглядається проблема формування і розвитку техніки читання. Розглянуті деякі вміння і навички, які впливають на техніку читання. Серед найбільш поширених навичок виділяють: лексическі, граматическі, фонологіческі і другіе.

Читання - один із видів мовленнєвої діяльності, що має пізнавальне значення, Читання виступає не лише як мета, а й як засіб навчання самого читання, а також інших мовленнєвої діяльності (усного та писемного мовлення). Крім того, читання є основою для підтримання набутих навичок і вмінь з іноземної мови. Формування навчання техніки читання відносять до початкового і середнього етапів і передбачає формування автоматизмів розпізнавання букв, буквосполучень річних образів цілих слів, словосполучень. Зформовані автоматизми згодом складають основу навичок читання.

Навчання читання розпочинається із засвоєння алфавіту. Його вивчають протягом усного вступного курсу. Введення і закріплення букв є початком "добудови" графічного коду до вже сформованою звукового.

Механізм, на якому базується навчання читання, передбачає паралельну дію двох сигналів графічного образу букви та й звукової вираження. У процесі їх одночасного сприймання в свідомості вивчаючих мову формується відповідна асоціація. Аналогічно відбувається засвоєння буквосполучень та слів.

Процес засвоєння техніки читання стосується кожної нової порції матеріалу. На початкових етапах техніки читання використовують навчальне читання, а пізніше ґрунтовне і ознайомлююче.

Говорячи про техніку читання, то загальні вміння читання поділяють на два основні аспекти: технічний та змістовний. До технічного аспекту (техніка навчання) відносять навички і вміння, що не забезпечують головного - розуміння тексту, але без них уміння, завдяки яким досягається розуміння

тексту, функціонувати не можуть. До техніки читання можна віднести такі навички та вміння:

фонологічні навички (навички розпізнавання графемно-фонемних зв'язків. слів та словосполучень, прогнозування форми слова);

лексичні навички (розпізнавання форми слова, розпізнавання слова за інформаційними ознаками форми без прочитання його повністю, співвідношення форми слова з його значенням);

граматичні навички (розпізнавання граматичної структури речень та співвідношення граматичної структури зі значенням та смислом);

уміння розпізнавати смислові та синтаксичні зв'язки всередині речень, між реченнями та частинами тексту (зв'язки, які можуть як матися на думці без зовнішнього мовного вираження, так і позначатися спеціальними лексичними засобами та граматико-синтаксичними структурами (наприклад, but, moreover, however тощо в англійській мові);

уміння користуватися потенційним словником (лексичні одиниці, які невідомі читачеві, але значення яких він може здогадатися, коли зустрічається з ними у текст і);

уміння користуватися одномовними та двомовними словниками;

темп читання (основною метою розвитку навчання темпу читання іноземною мовою є обмеження часу на читання текстів в аудиторії);

уміння читати в різних режимах (переглядове, ознайомлююче, вивчаюче, пошукове, критичне читання і та змінювати режими читання залежно від умов та шлей навчання.

Техніка читання формується та розвивається протягом всього періоду навчання і використанням як спеціально підібраних для розвитку цієї техніки мікротекстів, так і текстів значного обсягу, на базі яких в основному опрацьовується змістовний аспект читання, а техніка розвивається та удосконалюється паралельно.

Є різні види вправ, які використовують при читанні і вони спеціально орієнтовані на розвиток техніки читання. Такі вправи використовуються

головним чином на початковому етапі навчання іноземної мови. На основному та просунутому етапах вправи на розвиток техніки читання взагалі втрачають своє самостійне значення.

Щодо вправ на розвиток фонологічних навичок читання, то такі вправи базуються на читанні вголос. Таке читання не є природним і не входить до цілей навчання, але воно необхідне на початковому стані, щоб ліквідувати всі недоліки щодо фонологічних навичок читання у студентів. Пізніше читання вголос може використовуватися тільки епізодично, наприклад, коли читаються діалоги, полілоги, драматичні твори. Для таких текстів читання вголос можливе і на просунутому етапі. Слід також відзначити, що вправи з розвитку фонологічних навичок читання у самому курсі читання можуть проводитися тільки на матеріалів абзаців, мікротекстів.

Вправи на розвиток лексичних навичок читання необов'язково виконувати вголос. Деякі з них можуть виконуватися на основі читання про себе, а викладач перевіряє завдання, запитуючи тільки про ті слова та словосполучення, про які йдеться у вправі.

Вправи на розвиток уміння користуватися потенційним словником розділяють на чотири основні групи. До першої групи належать вправи, в яких студентам надається зв'язний текст, де виділені шрифтом або підкреслені слова та словосполучення, що належать до потенційного словника. Після тексту у випадковому порядку розміщені пояснення значення слів іноземною мовою. Студентам необхідно підібрати у тексті виділені слова та словосполучення, які відповідають поданим тлумаченням. Друга група вправ включає такі, які схожі на вправи першої групи, за винятком того, що немає підказок - списку тлумачення слів. Студенти повинні самостійно вивести та пояснити їх значення за контекстом, знайомим коренем та ін.. Третя група вправ стосується тільки потенційної лексики, що може бути зрозумілою при читанні за рахунок знайомих коренів та словотворчих елементів. Четверта, найскладніша група вправ - базується на текстах і пропусками у тих місцях, куди необхідно підставити незнайомі лексичні одиниці, що належать до потенційного

словника. Ці одиниці подаються окремим списком, складеним - випадковому порядку, а студентам потрібно і цього списку підібрані і вставити у текст відповідне та змістом слово чи словосполучення. Можна зробити ще складнішою вправу, поставивши слово чи словосполучення у неправильній граматичній формі, аби лексичні одиниці, які представлені тільки коренями.

Перелік посилань

1. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник для студентів вищих навчальних закладів освіти. Колектив авторів під керівництвом С.Ю.Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 1999. - 320с.
2. Тарнопольський О. Н. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому повному закладі освіти Навчальний посібник - К Фірма "ІНКОС", - 248.
3. Вишневський П. І. Діяльність учнів на уроці іноземної мови: Посібник для вчителів. – К.: Рад.шк., 1989. – 224.